

4

**Sermo quem fecit reuerendus pater Abbas daguilar
excellēs in sacra theologia magister: & inquisitor ge
neralis heretice & apostatice prauitatis in Aragonia:
quando fuerunt traditi brachio seculari sicarii sacrile
gi magistri Petri arbues de epila: beati inquisitoris
urbis Cesarauguste.**

Incipit Sermo reuerendi patris Abbatis Dagui
lar excellentis in sacra theologia magistri.

Errauerunt, excecavit enim illos malicia eorū. Sapiētie, ii. Verba ista respondent tacite questionī: que posset fieri per omēs circumstātes, & questio esset similis illi: que scribitur. Apocal. vi. ubi dicitur. Hi qui amicti sunt stolis albis: q sūt: aut unde uenerunt? Et sic unusquisq̄ uidēs presentē actum: posset querendo dicere. Hi qui hodie hic apparent in uestibus nouis: & in habitibus peregrinis: & cum titulis: quales nunq̄ in hac insignissima ciuitate: nec in tota Hispania apparuerūt: qui sūt? & unde: aut ex quibus meritis in talem statum uenerunt? Huic questionī respondent uerba thematis: dicēdo. Errauerunt; excecavit enim illos malicia eorum. Unde doctrina est Theologorum. q̄ nunq̄ est aliquis error uincibilis in intellectu: quē nō precedat aliquod uitiū: uel malicia in uoluntate. & sic istorū errorē precessit maxima malicia. scilicet negligētia cōsiderandi: que q̄dem negligētia dicit̄ ignorātia affectata interpretatiue. Et nō solū nō considerauerūt: quod cōsiderare debuerāt: sed desiderauerūt nescire grauissimū scelus: quod patrauerūt. Et sic ignorantia istorū sacrilegorū nō solū fuit ignorātia affectata interpretatiue: sed fuit ignorātia affectata exp̄sse. Et fuit quedā innaturalis malicia: que separauit eorū intellectum ab omni

*Alind the. pa
milibus adtebr
Moyſis atē impo
antiquis hō m s
gulis om̄itacul
q̄ed̄ p̄ducunt
nagogis. Actus*

ni sapientia. Quia in maliuolam animam non intro-
ibit sapientia, neq; habitabit in corpore subdito peccatis. Sapientie. i. Ergo errauerunt: quia excecauit eos malicia eorum. Errauerunt per maliciam: que impediuit eos in actu naturalis rationis. & excecauit eos: & priuauit lumine gratie habitualis. non intellexerunt illud principium intellectuale scilicet, Declina a malo: & fac bonum: quia noluerunt, ideo dicitur de quolibet istorum, Noluit intelligere: ut bene ageret. Occupauerunt suos intellectus circa alia: scilicet in studio turpis pecunie sibi pmissae, iuxta illud Prophete, Super cecidit ignis, scilicet cupiditatis: & non uiderunt solem, scilicet iusticie. Ergo errauerunt: excecauit enim illos malicia eorum. Vnde reperio istos sacrilegos multipliciter errasse, & sex errores grauissimos commisisse, Primo errauerunt: occidendo hominem. Secundo occidendo hominem sanctum quodammodo. Tercio occidendo sacerdotem. Quarto occidendo magistrum: & ueritatis Doctorem. Quinto occidendo christiane fidei inquisitorem. Sexto occidendo in loco tam sacro: in ciuitate tam insignissima. De quolibet istorum errorum dicitur modicum, & ultimo concludetur sermo cum quadam caritatiua exhortatione que fiet istis peccatoribus sacrilegis: ne eorum anime pereant, quas saluator noster suo precioso sanguine redemit. Dico Primo q; errauerunt: occidendo hominem contra preceptum domini, qui dicit, Non occides, Exodi, xx. Nam occidere de se soli deo conuenit, qui dixit, Ego occidam: & ego uiuere faciam, de

uterono, xxxii. Est enim preceptum de non occiden-
do tam obligatorium: q̄ aliqui dixerunt: esse pecca-
tum mortale non solum interficere hominē; sed etiā
animalia bruta, ymo dixerunt esse peccatum scinde-
re arbores: et euellere plantas: que habent uitā uege-
tabilem. Cuius opinionis erronee fuit aliquādo be-
atus Augustinus. ut ipse inquit in li. confessionum.
Est ergo conclusio uera q̄ nullus potest occidere ho-
minem ex cupiditate nocendi: quin grauiter peccet.
ut inquit beatus Augustinus super Matheum. & in
li. i. de libero arbitrio. & in. c. cum homo. & c. cū mi-
nister. xxiii. q. v. Et qui homicidas occidit zelo iusti-
cie: non est crudelis. quia non est crudelis: qui crude-
les ingulat. sed crudelis ideo uocatur: q̄ crudelis pa-
tientibus esse uidetur. Nam latro suspensus patibus
lo: crudelem iudicem putat. i. c. nō est crudelis. xxiii.
q. v. & nō est misericors: qui uitiis nutriendis parit
ut i. c. q̄ uitiis. ea. cau. & q. Et inter Quatuor genera
peccatorum que in diuina scriptura dicuntur ad deū
clamare: & uindictam petere: potissimum est peccatū
homicidii. ut ponit quedam glo. super librū sapien-
tie: exponēdo illud uerbū dñi cōtra Cahī. scilicet qd
fecisti? ecce uox sanguinis fratris tui Abel clamat ad
me de terra Genes. iiii. Et sic clamor sanguinis iusti:
quē isti peccatores sacrilegi tā enormiter effuderūt:
clamauit cōtra eos. & p̄duxit ad p̄sentē statū. Expedi-
ebat eis potius post tunicā reliquere palliū: q̄ p̄ tēpo-
ralibus uilibus & trāsitoriis tā acriter exardescere. ut i
c. suscepimus de homi. Nō cōsiderauerūt q̄lter raro

aut nunq̄ quis fūdit sanguinē crudeliter: qn crudeli-
ter finiat dies suos. Crudelissimus fuit Adonibosset
et magnas crudelitates cōmisit. Sed in fine in quodā
bello a iudeis fuit uictus: et captus. qui amputauerūt
ei sūmitates manuū et pedū. et tūc flendo dixit. Sep-
tuaginta Reges amputatis sūmitatibus manuū: &
pedū colligebant sub mensa mea ciborū reliquias. si-
cut feci: ita reddidit mihi deus. Iudiciū in capi. i. Cru-
delis fuit Cyrus Rex Persarū. sed postq̄ multa crude-
lia cōmisit: tandē deuenit in manus Thamiris Regi-
ne Massagetarū. cuius filiū crudeliter occiderat. nam
ab eadē regina deuictus est in bello: et eius caput am-
putatū: et i utre sāguine humano pleno imissū. Vbi
Regina Thamir dixit hec uerba. Satia te sāguine hu-
mano: quē Triginta annis sitisti ut refert Iustinus hi-
storiographus. Crudeles fuerūt qui Cesarē interfece-
rūt: & Viginti tribus uulneribus eū crudeliter cōfo-
derūt. Sed ultimo ipsi percussores omnes crudeliter
dies suos finierūt. quidā enī periclitādo in mari: alii
in bello: alii eisdē pugionibus: qbus imperatorē per-
cusserāt: se ipsos interfecerūt. ut narrat Suetonius hi-
storiographus. Crudelissimus fuit Nero. qui matrē
magistrū & Cōsules Romanos interfecit: & Romā
cremauit. ut inquit Boecius in quodā metro quod
incipit. Nouimus quātas dederit ruinas. Sed in fine
manibus ppriis seipsū occidit dicēs. Ego neq̄ ami-
cū: neq̄ inimicū habeo. ut narrāt Orosius: & Eutro-
pius historiographi. Iste Nero fuit q̄ pedibus premis-
sis natus est. in signū q̄ in actibus suis erat futurus a-
liis hominibus cōtrarius ut recitat Plinius. li. septio.

de naturali historia. Crudelis fuit Domitianus qui plures martyrizauit, & eorū linguas amputauit, qui post perfecte loquebātur, ut inquit Beatus Isidorus & habetur, C. de offi. perfecti preto. Afri. l. i. Sed tās de effusis uisceribus miserabiliter interit, Crudelissimus fuit Herodes ascalonita: innocētes martyres occidendo: sed ultimo seipsū interemit, ut narrat Iosephus, xvi. Antiquitatū: Et sic isti sacrilegi q̄a crudeliter fuerunt: crudeliter hominē occidēdo iusto dei iudicio positi sunt in manibus iusticie: quia errauerūt: hominem occidendo, Secundo errauerūt occidēdo hominē fere sanctū & iustū, in quo apparet maxima crudelitas istorum peccatorū, qui nō solum fuerunt crudeles: sed seueri: & feri nullam culpā inueniētes in eo quē occiderunt, quorū malicia non fuit humana: sed bestialis, & ideo maior, quia proueniens ex mala cōsuetudine: uel ex corruptione nature, ut traditur a philosopho, vii, ethicorū, & seuericia istorū nō solū fuit contraria clementie: sed fuit contraria pietati, que ē donū spiritus sācti, cui uidetur opponi seuericia, ut habet sanctus Thomas, secūda secūde, q. clx, arti, ii. Unde errauerunt occidēdo hominē: sed grauius occidēdo hominē iustū, propter quatuor, Primo quia nocuerunt ei: quē magis tenebantur diligere ex caritate, Secundo quia intulerunt nocumentū ei: qui secūdū iusticiā erat minus dignus iniuriā pati, Tercio q̄a priuauerunt regnū: & ciuitatē istā: maiori bono scilicet homine iusto, Quarto quia cōtempserunt deū: occidendo eius ministrum: & seruū, iuxta illud, qui uos spernit: me spernit, Luce, x, Ista ē doctrina theologo:

rū: signanter sancti Thome in secūda secūde, q. lxxiii.
arti. vi. ubi dixit. q̄ in pensanda grauitate peccati: ma
gis est considerādum quod est de per se: q̄ quod per
accidens. Et qui occidit hominem iustum: & sanctū
per se operatur homicidium hominis iusti: & sancti
& per accidens se habet ad occisionē: q̄ talis iustus:
& factus occisus consequatur gloriam paradisi. Ista
etiā est doctrina canonistarum in. c. sicut dignum.
de homici. ubi notant, sanctitatem hominis occisi ag
grauare homicidium. Nam si Petrus quādo exemit
gladium: ut Christum innocētem defenderet: pecca
uit mortaliter secundum cōmunem doctrinā docto
rum a fortiori peccat qui innocentem occidit. Quia
ut dixit Imperator Constātinus. Melius est mori sal
ua uita innocentium: q̄ per eorum mortem: uitam re
cuperare crudelē. Errauerunt ergo occidendo ho
minem iustum. Tercio errauerūt occidendo sacerdo
tem. Multum enim cōmendat diuina scriptura super
alios homines genus sacerdotum. dicens. Vos estis
genus electum: regale sacerdotium: gens sancta. i. Pe
tri. ii. & alibi dicitur. Honora deum: & honorifica sa
cerdotes. & prohibemur nō solum sacerdotibus ma
ledicere: sed etiā de eis sinistrū quid arbitrari. Vnde
Antherus Papa dicit. Absit q̄ quicq̄ sinistrū de iis
arbitremur: qui apostolico gradui succedētes christi
corpus ore sacro cōficiunt. xi. q. iii. ca. Absit. Et sacer
dotes ab omnibus sunt timendi: & obediendi: non
dilacerandi: q̄ in diuinis eloquiis aliquādo Dii: ali
quando angeli nominātur. Exo. xxii. & Malachie. ii.
& in. c. sacerdotes, vi. q. v. & i. c. Sacerdotibus, xi. q.

.iii. & in. c. Sacerdotibus, xi. q. i. Et dñs noster Iesus christus usq; ad passionis diē: honorē sacerdotibus seruauit, ut in. c. dominus noster, lxxxiii. dis. Sed isti sacrilegi diabolico spiritu ducti: errauerunt occidēdo sacerdotē dei: postposito omni honore: & reuerētia sacerdotali. Legimus plures paganos: & infideles honorasse sacerdotes dei. i. c. nō minus. de immu. eccle. Sed isti peccatores non sic. nec cōsiderauerūt preceptū prophete ubi dicit. Nolite tangere christos meos & i prophetis meis nolite malignari. Malignātur: q; sacerdotes psequūtur. q; qui sacerdotes inseqtur sacrilegus iudicatur, ut in. c. sicut. & in. c. si quis suadēte dyabolo, xvii. q. iiii. Et nō solum fuerunt sacrilegi isti: qui sacerdotem dei occiderūt: sed omēs qui cōsiliū: auxiliū: & fauorē eis dederūt. doctrina est Abbatis de Sicilia in. c. Sicut dignū. de homici. q; aliquñ magis peccat cōsiliator: q; operis executor. Errauerūt ergo occidēdo sacerdotē: religiosū: & canonicū regularem oblatū deo. Quarto errauerunt occidēdo magistrū: & Doctorē ueritatis ubi peccauerūt grauiter cōtra christum. quia quicūq; cōtristauerit Doctorem ueritatis: peccat in christū. xi. q. iiii. in. c. quicūq; Peccauerūt: & errauerunt in spiritum sanctum q; in tra. vi. species peccati i spiritum sanctum quas ponit Magister i Secūdo sentētiarū dis. xxxiii. vna est impugnatio agnite ueritatis. Et qui ueritatē contēnit: aut circa fratres malignus est quibus reuelatur: peccat i spiritūscūm. ut iqt Augustinus i li. de vnico baptismo. q; ergo isti occiderūt magistrū ueritatis peccarūt in spūscūm. errauerūt: & peccauerūt in totum

populum christianū magis: q̄ si aliquem Episcopum
occidissent. & ratio est. quia magistri: & doctores in
theologia seruiunt cū doctrina sua toti mūdo. & ma
gis conuenit eis predicare ex officio q̄ Episcopis. & i
pluribus locis: quia Episcopis solum in sua diocesi:
magistris uero: & doctoribus sacre theologie ubiq̄
terrarum. Ista est doctrina Augustini de ancona que
stione, lxxv. arti. vi. Quinto errauerunt occidendo in
quisitorem fidei catholice magistrū Petrū de epila: hac
intentione: & animo: ut inquisitionē sanctam impe
dirēt. quod omnia iura diuina: & humana abhorrēt:
graues penas infligendo: officium inquisitionis di
recte uel indirecte impediētibus. ut habetur per totū
titulū de hereticis: tam i iure ciuili: q̄ in canonico. Fu
erūt similes pagani qui pro fide christi martyres oc
ciderunt. Sic iste beatus inquisitor fuit pro christi fi
de martirizatus: & pro sinceritate fidei catholice: do
ctrina est theologorum: & sancti Thome. secunda se
cūde. q. Cxxiiii. arti. i. q̄ sicut in pueris baptizatis p
gratiam baptismalem meritū christi operatur ad glo
riam optinendā: ita in occisis propter christum: meri
tū martyrii christi operatur ad palmam martyrii con
sequendā. quia effusio sanguinis propter christū: uis
cē gerit baptismi. Errauerūt isti putātes uitā sancti in
quisitoris finire per mortem: per quā ipsam uitā extē
derunt in perpetuum. quia in memoria eterna erit iu
stus. & ut habetur i quadā cronica de bello Italico cō
tra Gotos. Gloria hominibus uitā extendere potest
natura nō potest. Sexto errauerunt occidendo in ec
clesia dei: & in loco tam sancto. Nam secundū iuras:

grauiter peccant qui in ecclesia dei: causas sanguinis iudicialiter agitant, quia ualde crudele est ibi iudiciū sanguinis exerceri: ubi tutela refugii est constituta, ut in. c. cum ecclesia dei, de immu. eccle. & C. de iis qui, ad eccle. cō. per totum, ergo a fortiori grauissime peccant: qui sanguinem uiolenter in ecclesia effundunt. Neq; debet dari occasio peccandi: ubi peccatorū uenia est postulanda, ut in. c. decet de immu. eccle. li. vi. & in auten, ut, li. ma: & auie. & in. l. meminerint, C. vnde, ui. & in templo dei: omnis negociatio secularis est prohibita, ut in. c. ex multis. i. q. iii. & in. c. eiiciens dominus, octogesima, viii. distin, ergo a fortiori erit grauissimū peccatum effundere sanguinem in ecclesia. Effuderunt isti peccatores sanguinem in ecclesia: & in loco sacratissimo: & in ciuitate insignissima inter cunctas ciuitates totius Hispanie. Nam ista ciuitas Ceseraugusta immediate post aduētū christi fuit caput totius Hispanie: sicut ante aduētū fuit caput Hispaniæ ciuitas Terraconēsis, & tēpore Gotorum fuit caput ciuitas Toletana, ut tradit quedam Cronica Hispanie. Est ergo ciuitas ista sanctissima: & plena reliquiis tantorum martyrum: ubi non est lapis q non fuerit respersus sanguine sanctorū. In medio huius inditissime ciuitatis: & in sede tante sactitatis tēpore matutinorum & ante corpus christi redemptoris nostri: ubi deuotius: & honestius: & solēnius celebrantur diuina: q̄ in toto orbe: non erubuitis uos sacrilegi sanguinem iustum effundere, & inquisitorē fidei orantem ad deum: & genitricem eius interficere Errauerunt ergo isti, & in tempore in quo eadem se-

de: & in choro in officio matutino dicebatur ille uer-
sus. Quadraginta annis pximus fui generationi huic
& dixi semper hi errant corde. Tunc uos uere errastis
quia excecavit uos malicia. de qbus plibata uerba di-
cunt. Errauerunt: excecavit enim illos malicia eorum.
Sed licet grauissime uos peccatores erraueritis: i po-
testate ueltra est: q̄ tanta offēsa uobis dimittatur. nā
sicut ille qui claudit oculos: ne uideat lumen solis: si
cadat: sua culpa est: eo q̄ oculos clausit: sic culpa pec-
catorum est: si impediunt lumen gratie iustificantis:
que semper presto est iustificare: ut dicunt nostri do-
ctores. Sed diceret aliq̄s nūq̄ dē miserendū istis sacri-
legis: qui tantum facinus: & sacrilegiū perpetrarunt?
Ad hoc respōdet beatus Augustinus. & dicit. q̄ qui
dicit hominem peccatorem: duo dicit: scilicet naturā
& peccatum. Inquātum peccatores sunt isti: debēt o-
dio haberi: sed in quantū homines debemus eis mi-
sereri: quia nulli homini est claudenda misericordia:
sicut nulli peccatori impunitas relaxāda. xxiii. q. iiii.
c. duo ista. Sed diceret aliquis: quid dicemus de salu-
te: & de saluatione animarum istorum sacrilegorum:
si usq̄ ad presentem horā nunq̄ penituerunt? Ad hoc
respondet Leo Papa. Nemo desperandus est: dum ī
hoc corpore constitutus est. & habetur in. c. nemo de
pe. dis. vii. & Augustinus dicit. Penitentia si in extre-
mo hiatu uite aduenerit: sanat: & liberat in ablutione
baptismi. & in. c. nullus. de pe. dis. vii. & Propheta ī-
quit: In quacunq̄ hora ingemuerit peccator: & con-
uersus fuerit: uita uiuet. Ezechielis. xxxiii. ubi beatus
Augustinus exponens partem: conuersus, facit disse

penitentiam inter cōuersum: & uersum, conuersum dicit:
qui non solum dolet de peccatis: sed de circumstātiis
& de uarietate peccatorum, & nō solum timet penas
infernī: sed etiā anxietur pro gloria paradisi, & de ta-
liter conuersis in fine: & dolētibus de peccatis: & de
circumstantiis: & uarietate peccatorum: & nō solum
timentibus penas inferni: sed anxietis pro gloria pa-
radisi: non est desperandum: sed potius sperandum
Sed diceret aliquis, quomodo isti peccatores in ex-
tremis constituti: quibus tam breuissimum tempus
penitendi restat: poterūt penitere: & iustificari? nam
non solum est eis necessaria penitentia huius tam gra-
uissimi delicti: pro quo temporaliter sunt puniendi:
sed etiam est eis necessaria (ut ex dictis patet) omniū
peccatorum: & circumstantiarum: & uarietatum pec-
catorū: que in hac uita cōmiserunt, penitētia, ut dixit
glosa super illo uerbo, Lauabo per singulas noctes le-
ctum meum, ubi dicit, per singulas noctes, idest p sin-
gula peccata. Ad hoc respondet Ricardus de media
uilla i. iiii. sententiarum, distin. xvi, q̄ illud uerum est
scilicet penitentiā requiri de omnibus peccatis ad ius-
tificationē peccatoris habita facultate proporciona-
ta fragilitati humane, & cum isti peccatores sacrilegi
non habeant spacium temporis requisiti ad peniten-
tiam tantorum peccatorum per ipsos cōmissorum:
neq; fragilitas sua in tam breui spacio posset particu-
lariter: & distincte de omnibus dolere: sufficit q̄ do-
leant: & peniteant singulariter: & distincte de tam
gravi homicidio: & sacrilegio: per eos perpetrato tā
enormiter, & de peccatis: que eorum memorie oc-

currerint: adhibendo diligentiam studiosam: quã ad
hibere possunt: & debent. de ceteris uero peccatis de
quibus non habent tempus cogitandi: nec dolendi:
sufficit q̄ doleant in genere: penitẽdo se in omnibus
grauissime deliquisse. & cũ tali penitentia in isto bre
uissimo tempore: quod eis restat: poterunt iustifica
ri: & penas inferni euadere. quia ut inquit Crisosto
mus. Grandis est erga homines dei pietas. nunq̄ enĩ
spernit penitẽtiam: si pure: & simpliciter: ei offeratur
etiam si ad cumulum quis peruenit malorũ: & Leo
Papa ait. Scelerator o iuda: & infelicioꝝ omnibus ex
titisti. quem non penitentia reuocauit ad dominum:
sed desperatio traxit ad laqueum. expectasses confus
mationem criminis tui: & donec sanguis christi pro
peccatoribus funderetur: informis leti suspẽdium di
stulisses. de peni. dif. iiii. & beatus Augustinus super
illo uerbo Cahina desperatis: cum dicebat. Maior est
iniquitas mea q̄ ut ueniam merear: inquit. Maior est
dei pietas q̄ quecunq; iniquitas. Est ergo istis peccat
oribus sacrilegis multum necessaria in presenti spes
diuine misericordie: & etiam fides: quã demones co
nãtur destruere in articulo mortis ut inquit Ambro
sius in libro. de penitẽ. super illo uerbo prophete Exi
nanite: exinanite usq; ad fundamentum in ea filia ba
bilonis misera. ubi dicit. Misera est anima que in fine
sue uite tali fundamento fidei caret. Ideo subdit pro
pheta. Beatus qui tenebit & allidet paruulos suos ad
petram scilicet christum. Ergo uos peccatores sacrile
gi allidite paruulos scilicet temptationes dyabolicas

in petra scilicet in christo: & in eius sacratissima passi-
one: cogitantes q̄ grauissime: & enormiter peccastis.
& si dura patimini: & speratis de proximo temporas-
liter pati: cogitate q̄ multo grauiora: & duriora chris-
tus redemptor noster pro uobis passus ē. cuius pas-
sione post breuissimas penas temporales: si firmam
spem: & rectam fidem in domino habueritis: miseri-
cordiam in alio seculo inuenietis. & considerate quā-
tum digni estis supplicis temporalibus: & q̄ conue-
nienter: & congrue de uobis possunt dici preassump-
ta uerba: scilicet. Errauerunt: excecauit enim illos ma-
licia eorum. Placeat altissimo uobis ignoscere tantū
sacrilegium & nefandum flagitium. & tandem ad be-
atitudinem eternam uos perducere. quam uobis: &
cunctis concedere dignetur ipse dei filius dominus
noster Iesus christus qui cum patre: & spiritu sancto
uiuūt: & regnat per infinita seculorum secula. Amen.

Explicit sermo reuerendi patris Abbatis daguilar
excellentis in sacra theologia magistri: & inquisito-
ris generalis heretice: & apostatice prauitatis in Ara-
gonia: habitus pridie. l. 2. al. Quintiles anni Millesimi
quadringentesimi octogesimi sexti Cesarauguste in
platea deputationis: quando fuerunt traditi brachio
seculari sicarii sacrilegi magistri Petri arbues de epila
beati inquisitoris urbis prefate,

